

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy évre — 6 K — f. | Negyedévre — 1 K 50 f.
Félévre — 3 „ — „ | Egyes szám ára 20 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 2 dollár.

Felölös szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:
A „PÁZMÁNY-SAJTÓ“

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a „Pázmány-sajtó“ címére küldendők, (Iskolaköz 3. sz.)
Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 kor.
Nyilttér sora 40 fillér.
A lap megjelenik minden szerdán.

Rorate, harmatozzatok égi magasok!

(Bgp.) A napokban megkondulnak kora virradóra egyházainknak ércszónokai — a harangok.

A katolikus családokban óhajva várják e napokat. Örömmel ébrednek a hajnallal és — sietnek Isten templomába.

A szép, a kedves Rórátékra!

Igy hívjuk ugyanis ezeket a hajnali miséket, mert a misét e szavakkal kezdi Istennek szolgálója:

— Rorate — harmatozzatok égi magasok!

A mi népünknek alig van kedvesebb istentisztelete a Rórátéknál. Alkalmassá esik. Kora virradóra, mikor mindenki könnyebben juthat el a templomba.

Csendes még az egész világ. A templomban sem igen ismerik meg egymást az emberek. Viheti tehát ekkor a szívét mindenki az Isten házába! És nem a ruháját. Amiért ma sokan felkeresik a templomot.

És látunk is e miséken buzgó imádságba merült embereket. És halljuk énekelni a fiatalokat és öregeket egyaránt. A gyermekek

énekébe belevegyülnek az éltesek is. Mint az erdő öreg madarai belevegyítik olykor dalaikat a fiatalok szimfóniájába.

Még kedvesebb lesz azonban mindenki előtt a „Rorate,“ ha ennek az istentiszteletnek mély és esodásan szép jelentőségét ismeri.

Rorate — harmatozzatok égi magasok. Jöjj el, óh jöjj el édes Üdvöztőnk!

Mily szépen jelzik, magyarázzák az emberiségnek e mély sóhaj-tását, epekedését a hajnali misék.

Sötétség van még, mikor a harang megszólal. A hívők ugyszólván tapogatózva érnek a templomba. Ott elvégzik ájtatosságukat. Mire kijönnek, meghasad a hajnal. Pirosságát, ragyogó nap kezd felváltani. Éppen, mint négy ezer évi, sötétség után a megváltás napja ragyogott szét a világon.

Azt írom, hogy négy ezer évvel ennek előtte.

Pedig a mai társadalomban is nagyon sokan élnek abban a sötét, ködös világban, amilyen már egyszer a pogány korban volt.

Ma, a nyugati pogányság sivár korszakában hány ember vesztette

el hitét, reménységét. Hány lélekben vesz lakást a tagadás szelleme, a kétely fulánkja.

Valóban nagy okunk van ma is kérni, ostromolni az eget.

Rorate — harmatozzatok égi magasok!

A társadalom beteg. Láz gyötri, sorvasztó láz. A lelkekben kaos. A szivekben meghasonlás, az észben fogalmak kicserélése, megtévesztése. Nincs tekintély, nincs megbízhatóság, a hűség messze repült közülünk. Testvér testvér ellen, keresztény keresztény ellen tör. Mindenki a maga érdekéért harcol, ha kell — felebarátjának holttestén keresztül gázol.

Mi ez? Hova jutunk így? Kérdezzük napról-napra megdöbbenve.

Miféle művelt korszak ez, ahol az ismeretek terjedése, a találmányok csudássága, a törvények rémítő szaporodása ilyen szomorú képeket, eseményeket szül.

Ugylátszik, ennek a századnak már mindene van — de feláldozta érte azt, ami nélkül semmije sincs.

Mert nincs jellem, nincs becsület, nincs igazi bankódás, gunyszó

„A borzovai Nagy család.“

Tisztelt barátom, borzovai dr. Nagy Ottó, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye aljegyzője, a nyári hónapok valamelyikében szíves volt engem fenti című könyvével megajándékozni. Ugy gondoltam, hogy azzal viszonzhatom legmértőbben lekötözött baráti eszelekedését, ha munkáját a nagyközönséggel megismertetem.

Kedves ajándék nekem e könyvecske, mert az emlékezet szárnyain visszavisz jó tizenhét esztendővel a multba, első kápláni működésem színhelyére, Fehérgyarmatra, ahol bizony kevés munkával elfoglalva, még kevesebb pénzzel a zsebemben, ismeretlenül, nagyon elhagyottnak éreztem volna magamat. ha egyes köztisztviselőben álló emberek barátságukra nem méltatnak.

Ezek közé tartozott a szerző atyja, borzovai Nagy Ottó, Fehérgyarmat akkori érde-

mes főbírája. Hálás vagyok emléke iránt, mert humánus uri ember volt, aki nem azt a szempontot nézte, mely bennünket egymástól elválaszthatott, hanem ami őt polgártársaival szorosabb összefűzhetette. Ha semmi egyéb szándéka nem is volt a szerzőnek, mint az, hogy művével atyjának örök emléket állít, már akkor is tiszteltreméltónak tartom munkásságát.

De figyelmet érdemel ez a családi czi-mmerrel díszített, 70 oldalra terjedő könyv más okból is. Mert iparkodik a Szamos és Tur folyók közéneki régi történetére fényt deríteni s részint okleveles adatok, részint családi hagyomány alapján megállapítani, hogy mint tartotta fenn magát s mint védekezett a hajdani háborus időben oly kis község, mint amilyen Nemesborzova.

Csekély személyemet is aposztrofálja a 14. lapon a szerző, hogy miért nem méltattam a vármegye monografiájában nagyobb figyelemre az ő hazáját. Válaszom reá egyszerűen

az, hogy nem találtam kutatásaim közben arra vonatkozólag adatokat. A szerző is úgy segít magán, hogy a szomszédos községek történetével, a Szekeresével és a Zsarolyánéval azonosítja a saját faluját. Ami pedig éppen nem biztos támaszték.

Mindenesetre érdekes csepp kis község Borzova. Határa mindössze 379 hold, lakosainak száma pedig a legutóbbi népszámlálás adatai szerint: 40 házból 146 lélek. Református vallásúak és földesőségük, hogy anya-egyházat tartanak fenn, csinos templommal, jó karban levő iskolával s elég jól fizetett lelkészszel.

A község patkó alakra volt építve s kijárása csupán az északkeleti végén levő hidon volt; védelmi szempontból árokkal vették körül, melybe a Nóborda patak vize volt bevezetve.

Sokat is bajlódik a szerző a Borzova és a Nóborda nevek megfejtésével. Az előbbi

Megjelent a **PÁZMÁNY KÉPES NAPTÁR** **AZ 1910. ÉVRE.**

Kapható a Pázmány-sajtó könyvnyomdában Szatmáron. Ára 60 fillér. Tömeges megrendelésnél kedvezmény.

lett a testvériesség és az egyenlőség merő szatira.

Van tehát okunk reá, hogy újra és újra kérjük, ostromoljuk az eget:

— Rorate, harmatozzak az eget és teremjék — az igazságot. A békét, az egymást megértést, a szeretetet, a megnyugvást. A munkakedvet és az élet céljának magasabb fel-fogását.

Az elváltak. Az elválás tehát megtörtént. Abból az idélen lármából és izléstelen piszkolódásból, amivel az elvált társak egymásnak támadnak, kiténik, hogy tárgyi ok az elválásra nem volt. Ahol tárgyi, — ez esetben fontos elvbéli — okok választják el egymástól az ellenfeleket, ott komoly argumentumokkal, meggyőzni akaró okfejtéssel mennek egymás ellen; csak ott ragadják meg a piszkolódás és rágalmazás fegyvereit, ahol személyi okok és érdekek a szembeszállás okozói.

Mert hiszen mindnyájan jól tudjuk, hogy a függetlenségi pártnak egyik legfőbb elve a gazdasági függetlenség; ennek pedig egyik része az önálló jegybank. Azt is tudjuk, hogy az önálló vámterület és a fogyasztási adók önálló megállapítása 1917-ig semmi esetre sem valósítható meg, mert erről már más, törvényes intézkedés van.

Nem kisebb gazdasági és hatalmi akadály van a bank felállításának 1911-re.

Ezt *Justh* éppen olyan jól tudja, mint *Kossuth*. Csakhogy *Kossuth* a komoly államférfi őszinteségével megmondja, hogy „én meg akarnám csinálni, de nem tudom“; *Justh* pedig csak annyit mond, hogy: „én meg akarom csinálni!“ Azt már óvatosan elhallgatja, hogy nem tudja megcsinálni. Persze, persze, aki csak a népszerűséget keresi, az csak a vágyakat hirdeti, de elhallgatja a megvalósítás lehetetlenségét.

nem hajlandó Kis Kálmánnal, a szatmári ref. egyházmegye történetírójával, a „borz odva“ szók összevonásából megfejteni, hanem azt mondja, hogy inkább a „Borsa odva“ szavakból származik a név, mert ez a zugoly nemcsak a borzoknak szolgált menedékhelyül, hanem az itten valamikor birtokos Borsa-nemzetségbelieknek is. A Nóborda patak nevéhez pedig ezt a megjegyzést fűzi: „Valószínű, hogy a patak folyása a lóborda görbe alakjához lévén hasonlatos, nevét is innen vehette s idők folytán a „lóbordából“ nóborda: „Nóborda lett.

Felejtí a szerző, pedig műve más helyén felemlíti, hogy ezen vidéknek a honfoglalás korában szlávok voltak a lakosai és így ezen nevek megfejtését is az ő nyelvökben kell keresni.

A „Borzova“ név gyökerét a szláv „breza“ szóban kell keresni, mely nyirfát jelent. Hazánkban ez adott nevet Breznó, Brezova, Brezovicza, Bráza és Brazova helyneveknek; sőt a félig-meddig megmagyarosodott Berezna és

Koronatanács. A miniszterek Bécsbe utaztak, hol a király elnöklése alatt néhány napon át koronatanács lesz, hola kibontakozásmódzatai nyernek végleges elintéztést. A megoldás azután gyors egymásutánban várható. Kétségtelen, hogy a mostani miniszterium megmarad hivatalában.

Sem egyik, sem másik. *)

— Megjegyzések „A keresztény szociális párt“ című cikkre. —

A magyarországi keresztény szociális gazdasági és pártszervezkedést nem egyesek politikai ambíciói, nem egyéni, hanem *közszükség*, alulról jövő népóhaj, népkivánság hozta létre. Rövid, de küzdelemteljes pályafutás után kibontotta pártlobogóját, mert ott akar harezolni elvei diadaláért, ahol a népek sorsa fölött döntenek. Nem a más pártok kebelében levő, szociális gondolkozásu politikusok kegyelméből akar politikai sikerekhez jutni, hanem megszakítva és eltelve maga felül a gyámkodást: Önmaga akarja sorsát intézni. És így is van helyén és rendjén.

Tökéletesebb programja ma egyetlen politikai pártnak sines, mint a *keresztény szociálistáké*. Magához öleli az összes társadalmi osztályokat. De elsősorban azok érdekeit hangoztatja, azok kivánságáért küzd, akik legelhagyatottabbak, akik még ma is emberi jogok nélkül az „alkotmány sánczain“ kívül állanak. Természetes is, hogy a fejlődés a munkásosztályt tolta előtérbe, ennek ezeroldalu szociális ügyeit dobta felszínre. Ezen kérdésekkel azért kell elsősorban foglalkozni, mert nem tíz, százezrekről, hanem itt milliók ügyéről van szó. Ezek után következnek azok, akik bajaikat jobban, könnyebben elviselhetik, mert a munkáskérdést elodázní,

*) Szivesen vesszük a hozzászólásokat, mert érdekes, hogy minő igényeket táplál a nagyközönség az ujonnan alakult párttal szemben. Az ügynek mindenestre használ, mennél több szempontból szólnak hozzá. Szerk.

Berezna is nyirséget kifejező helynevek (Lásd: Borovszky, A honfoglalás, 74. l.)

A Nóborda patak neve valószínűleg a szláv „narod“ = nép és „woda“ = víz szavak összetételéből származott egy kis hangesérvél és rövidítéssel.

Abban sem érték egyet a szerzővel, hogy ez a vidék Szent István korában az ország határain kívül feküdt. Bár a tudós dr. Karácsi Jánost követi, még sem hiszem el neki. Mert a honfoglalókban volt annyi gyakorlati ész, hogy egy oly nagy folyó vidékét, mint a Szamos, megszerezzék, részint mert ők maguk is halász-vadász emberek voltak, részint pedig mert ez volt Erdély felől a sószállítás útja, mint a monografiában kimutattam. Továbbá ha nem is egykoru, mégis döntő súlyu oklevélre támaszkodhatunk, amenyiben a II. András király által Szatmár-Németi részére 1230-ban kiállított oklevél nyilván kijelenti, hogy az itteni németeket Keysla (Gizella) királyné telepítette a Szamos mellé. Tehát mégis az

agyonhallgatni nem lehet, ha rendes merbe nem tereljük, ha az ógető kérdéseket a közeljövőben meg nem oldjuk, akkor az egész társadalom alapja meginog és romba is dőlhet.

A keresztény szociális párt elsősorban gazdasági kérdésekkel s ezek radikális megoldásával foglalkozik. Hisz Magyarország gazdasági szegénységét, nyomorát éppen az idézte elő, hogy a 48—67-es alapok hívei a jobb ügyhöz méltó erejüket és tehetségüket eredménytelen *közjogi* harcokban emésztették fel. Vajjon egy jottával is előbbre vitték-e hazánk függetlenségét? Bizony nem.

Ha az a rengeteg sok szép tehetség a sok fényes közjogi vitákban résztvevő szónokok helyett — gazdasági téren kereste volna tehetsége érvényesülését: akkor ma nem hallanók a nyomor jajsavát a gazdasági és a pénzügyi téren nem nyögnők a zsidók rabigáját.

Azért a keresztény szociálista párt hazafiságában okos sovíniszta. A szeretettel és méltányossággal akarja hozzáfűzni az idegen ajku magyar állampolgárokat. Nem a Justh-féle czimboraságot keresi.

Nem lánczolta magát sem a 67-es, sem a 48-as jelszavakhoz. Különbö ezek ma már kopott számok, mert igazán és hűen nem fejezik azt ki, amiket jelképeznek.

Helyesen és okosan eszelekedte hát a keresztény szociális párt, amikor elrugta magától a közjogi alapot. Ezzel azonban nem azt akarja kifejezni, hogy a közjogi kérdésekkel nem foglalkozik. Állást foglal majd annak idején, — de mindig a *lehetőség politikáját* fogja követni. Hisz a mostani közjogi pártok csak vergődnek. Maga a 48 is kettészakadt. Ilyen alapon ma politikai pártot szervezni nem észszerű, sem nem okos.

Helytelenül gondolkoznak tehát a cikkírók, kik a mult két számban a keresztény szociális párt közjogi állásfoglalásával foglalkoznak. Egyik 67-es, a másik 48-asnak szeretné látni.

országához tartozott. Egészen más kérdés aztán az, hogy laktak-e itt állandóan magyarok.

A legelső okleveles adat a borzovai Nagy családról egy 1592-ben kelt beiktató parancs, mely több borzovai nemes, közöttük Nagy Istvánt is, már mint régebbi borzovai birtokosokat, javaikban megerősíti s őket azokba új donáció alakjában bevezeti.

A család régebbi multjáról a szerző a következő írásban főmaradt hagyományt jegyzi föl: „A borzovai Nagy család, mint székely eredetű, királya és hazája iránti hűségéért nyerte donációul Borzovát. Már Eger váránál kilenez egytestvér küzdött hősileg a török ellen. Itt lett hitszegő Nagy Gábor, kit Tordán nyakaztak le nemtelen tettéért.“

A későbbi okleveles adatok közül említésre méltóak a következők: Nagy II. István az 1755-i nemesi összeírás alkalmával igazolja nemességét. — 1813-ban a család a vármegyéhez intézett folyamodványában bizonyítványt kért arról, hogy valóban birtokos nemes Borzován és az impetráns örökös Nagy Ist-

**Pártoljuk
a hazai ipart!**

**Minden magyar ember szent kötelessége
a hazai ipar pártolása.**

KEPES SÁNDOR

Első Magyar Andesit Sirkőgyárában SZINÉRVÁRALJÁN
csakis hazai termékeket dolgoznak fel.

A legkifogástalanabb kivitelben készíti a legkülönbözőbb alakú **Pyramisokat, Obeliszkéket, keresztéket, emléktáblákat, sírfedeleket, mezei keresztéket, kápolnákat, mauzoleumokat stb.**

MODERN BERENDEZÉSŰ GÉPTEREM A CSISZOLÁS RÉSZÉRE.
Fiók-üzlet: **Szatmár, Attila-u. 4.**

Nyugtassa meg őket eme megjegyzésem, hogy ismerve a pártvezetőséget, ismerve e párthoz tartozó országos szervezetteknek és a magyar keresztény szociális hitvallás híveit, a milyen osztrák hazafi és sovíniszta Ausztriában Lueger, éppen olyan magyar lesz és van Magyarországon a keresztény szociálizmus.

Hazánk függetlenségét nálunknál jobban senki sem óhajtja. De koldus, szegény nyomorult néppel, gerinceztelen, demoralizált intelligenciával, *gazdag zsidósággal* ahol a kenyérem: ott a hazám, — vajjon lehet-e szabadságért, függetlenségért küzdeni?! Nem a 48 és 67 fogja ezt kivívni, hanem egy erkölcsi megjavított, gazdaságilag talpra állított (a zsidók karmaiból kiszabadított) nép. Ennek kezéről kevés küzdelemmel le fog hullani a bilines. Azért bontott zászlót a keresztény szociális párt, hogy gyökeres reformokkal, nem a 48 és 67 marakodásával — javítson, nem a száj, hanem a tett politikáját fogja követni és szabad lélegzethez akarja juttatni az elnyomott föld népének millióit.

Kocsán Károly.

Milyen a mi közigazgatásunk?

Szatmárvármegye közigazgatását szeretném pártolni, védeni. Mert kisebbik hazámnak jó híréről, dicsőségéről szívesen írnék.

Nem tehetem. Tollam hazudni nem tud. Kénytelen vagyok hibákról, bajokról írni.

Érnek-e soraim valamit? Annyit, mennyit a közigazgatási tisztaság. Majd meglásuk, mennyit.

Konkrét esetről szólok.

Mint mindenütt, úgy Csanáloson is, szokásban volt a halottakat 36 óra után már eltemetni. Szabó Dezső 14 év alatt ez ellen nem emelt kifogást. Az idén eszébe jutott, hogy itt is ütni lehetne egyet a katolikus papon. Nosza, följelenti *Rónai* plebánost, hogy

vánnak legitímus successora. Ezt meg is kapja. A szerző munkájának további részében, a 36—53 lapokon, a családfát állítja össze s végre előadja, hogy mivel a család egyes ágai különböző czimereket használtak, az ő megboldogult atyja, I. Ottó, „az említett czimeralakokat egy czimerbe foglaltatta s annak mint új czimernek maga, valamint utódai számára való adományozását kérte, mely kérelmét Ő Felsége 1004. évi április hó 22-én kelt elhatározásával, a család régi nemességének és borzovai előnévének épségben tartása mellett teljesítette is.“ Ezután a czimer leírása következik. Reá két oklevél.

Sovány és közérdekű adatokban szükülködő családi történet biz ez, de annál inkább kelti bennünk azt a meggyőződést, hogy igaz és hogy szerzője őszinte. És ez is nagy érdem a mai világban.

Példát vehetnének róla vármegyénk gazdagabb multu régi családjai s hozhatnának áldozatokat levelesládájok feltárásával. Ki tudja, nem nyerne e sokat vele vármegyénk története is.

Bagossy Bertalan.

a törvényes 48 órát be nem tartva, előbb mert egy gyermeket eltemetni. *Rónai* a halottkém bizonyítványa alapján járt el. A jegyző bejelenti tehát a halottkém is közegészségügyi kihágás miatt.

Kezdődik a peres eljárás. Kihallgatás, vizsgálat, tanuzás stb. Ezzel jár egy csomó költség, időtöltés, izgalom stb. Jó, hogy mi ezt már megszoktuk.

A szolgabíró meggyőződésén, hogy ez csak a jegyzőnek személyes bosszu műve a pap ellen, — a plebánost felmenti.

A jegyző megfelebbezi az ítéletet. Az alispán az ügyet kiosztja *Kerekes* Zsiga aljegyzőnek. *Kerekes* Zsiga *Szabó* Dezsőnek rokona. Jön az ítélet, mely *Rónait* 10, a halottkém 20 korona büntetés megfizetésére kötelezi.

Itt egy rendkívül jellemző, de igen személyes és bizalmas jelenetet tudok, de elhallgatom még.

Rónai beadja a fellebbezést a miniszterhez. A belügyminiszteri III. foku ítélet ezt mondja: (1409—1909. kih. VI. b. szám alatt) „a vármegye alispánja által hozott II. foku büntető ítélete megsemmisítettik és az első foku felmentő ítélet újra érvényre emeltetik.“ Az indoklás pedig ez: „*Szabó* Dezsőnek jelen ügyben az I. foku felmentő ítélet ellen fellebbezéssel élni jogában nem állott.“

Hát a vármegye alispánja és aljegyzője ezt nem tudták?! Nem tudják, mi az ő jogkörük?!

„*Szabó* Dezső fellebbezésére az ügy II. fokulag felülbíráható nem volt.“ Ez egy m. kir. belügyminiszteri pofon!! Ezt a miniszteri kioktatást zsebre vágthatják.

Igy akarnak *Szabó* Dezső kedvében és érdekében eljárni? Ilyen emberért felrugják az igazságot. Miért? Mert kálvinista! Összefér-e ez a kálvinista becsülettel, mikor tudják, hogy ő egy közönséges okirathamisító?!

Itt emlitem fel, hogy még szebb legyen a dolog, hogy azóta a nép bemeleg akármelyik orvoshoz bizonyítványért s ennek alapján a halott 48 órán belül is eltemethető.

Ime, a kétféle igazság. *Szabó* Dezső ütni akar a katolikus papon s a pápista népen, mert néppártiak. S a vármegye pártolja őt a gonoszságban is az igazság rovására. 1600 lakos nem ér annyit, mert katolikus, mint egy kálvinista.

Falussy főispán, ahelyett, hogy bankos létére Kossuthosdit játszik, igyekezzék itthon tiszta állapotokat teremteni, nem a kálvinizmus jegyében, de a magyar becsület, hazafiság és tisztesség nevében. Avagy a hatalom a fő bármily áron?!

Czudar.

Elítelt bűnösök megmentése.

A „Patronage“ Szatmármegyében.

Nem régen zajlott le Budapesten az uralkodó család s a magyar társadalom előkelőségeinek részvétele mellett az első Patronage-kongresszus. A kongresszuson felhangzó mélyreható fejtegetések az egész ország figyelmét e nagyfontosságú szociális mozgalom felé terelték és nemcsak Buda-

pesten, hanem az ország más vidékein is mozgalom indult meg abban az irányban, hogy az ide vonatkozó törvény rendelkezései mellett társadalmi intézmények is alakítsanak a megtévedt és elítelt bűnösök megmentése és a tisztességes társadalomnak történendő visszaadása céljából. Illő dolog, hogy az emberbaráti mozgalomtól Szatmárvármegye sem maradjon távol. Ezt czélozzák dr. *Konrád* Ernő gyulai királyi ügyésznek, alább közlendő szakszerű és mély gondolkodásra valló fejtegetései is. A királyi ügyész érdekes czikke a következő:

A jövő 1910. év január hó 1-én tudvalevőleg életbe lépnek az 1908. évi XXXVI. t.-cz.-nők a fiatalok büntetésekre vonatkozó rendelkezései.

Olvasóinkat érdekelni fogja az, hogy a büntető igazságszolgáltatás ezzel a törvényvel a 12—18 életévök között levő büntetésekre nézve nem a megtorló hatalmat jelenti többé, mert a törvény e büntetésekkel szemben irányadó elvé teszi, úgy amint ez már a nyugati államokban, Angliában és Amerikában is törvénybe iktattatott, hogy rajtok a büncselekményt nem megtorolni, hanem őket javítani, nevelni, erkölcsileg átalakítani és tisztességes munkához szoktatás által a társadalom hasznos tagjává, tényezőjévé kell tenni. Ehhez képest a büntető törvény büntetési rendszere a 12—18 életéviek között levő büntetésekre nézve hatályon kívül helyeztetett s velök szemben következőképpen fognak eljárni. Legsúlyosabb esetekben fogház vagy államfogház büntetésre fognak ítéltetni, melyet külön e czélra berendezett fogházak hajtanak végre.

Az esetek többségében pedig éppen a nevelésben s az erkölcsi átalakításban megjelölt célhoz képest és a tettes egyéniségéhez mérten a bíróság

dorgálást,

próbárabocsátást vagy

javitó nevelést fog elrendelni. A dorgálás mibenlétét maga az elnevezés adja. A próbárabocsátásnál a bíróság a büncselekmény következményét egyaránt kimondja, hogy a fiatalok büntetést egy évi próbaidőre szabadon hagyja. Ha ez idő alatt a tettes újabb büncselekményt nem követ el s egyébként is jómagaviseletet tanusít, akkor az eljárást megszüntetik ellene, újabb büncselekmény, iszákos, erkölcsitelen életmód stb. esetén azonban javító nevelése fog elrendeltetni. Javitó nevelés esetén a fiatalok eddigi környezetéből teljesen kiszakítatik s alkalmi intézetben vagy az igazságügyminiszter által erre alkalmasnak kijelölt más intézetben helyeztetik el. Ha itt egy évig kifogástalanul viseli magát, úgy, hogy megjavultnak látszik, az esetben az intézetből 2 évre kísérletileg kihelyezik. A kísérleti 2-ik év kifogástalan elteltével a szabadonbocsátás véglegessé lesz. Ellenkező esetben az igazságügyminiszter elrendelheti a kísérletileg kihelyezettnek az intézetbe való visszaszállítását.

Az ilyen reformakciónak magával kellett hoznia a patronage megteremtését, a melyre az egész fiatalok számára vonatkozó törvény támaszkodik. A patronage nem

Üzleti jelentés!

Tisztelettel hozom a n. érd. közönség szíves tudomására, hogy a volt

**SCHWARTZ
TESTVÉREK**

uri- és női-

divatáru - üzletét

teljesen ujonnan berendezve, a következő czég alatt, ismert szolid alapon

megnyitottam

és tovább fogom vezetni.

Kész szolgálattal
SCHWARTZ B.
Deák-tér **Halmi ház.**

egyébb, mint olyan társadalmi tevékenység, melynek célja a társadalom elhagyatott, gyenge, támaszra szoruló és egytural erkölcsi veszedelemben levő, tudniillik a züllés vagy a bűncselekmények után járó tagjának oltalomba vétele. Ennek a munkának a főismérvei: atyai, pártfogó, gondoskodás, könyörületes, felebaráti oltalom, önzetlen, jótékony szeretet, egytural a pártfogásba vétettnek állandó, beesületes munkára szoritása. Ezt nevezzük általában patronage vagy pártfogó tevékenységnek, melynek azonban kiváló fontosságú része a fiatalok büntetésekre vonatkozó törvénnyel kapcsolatos gyermekvédelem.

A pártfogó tevékenységnek első feladata tehát ehhez képest fogházból, börtönből vagy fegyházakból kiszabadult büntetettek munkára alkalmat biztosítani, hogy ekként existenciális feltételeinek megteremtésével nyomorba és evvel egytural újabb bűnbe jutni ne engedjük. A pártfogó tevékenység fontosabb részének a gyermekvédelemnek nevezetesebb feladatai a következők:

A bűnvádi eljárás alá nem vonható 12 éven aluli gyermeknek, ha eddigi környezetében fizikai vagy erkölcsi züllésnek van kitéve a pártfogó új környezetet eszközöl, esetleg öt gyermekmenhelyben helyezteti el. Azután a pártfogó a bíró segítségére siet. Mert ahhoz, hogy megítélendő legyen: valjon valamelyik fiatalok büntetesszel szemben a dorgálás, a próbára bocsátás vagy a javító nevelés fog-e célra szolgálni, esetleg ellene fogház, vagy államfogházbüntetést kelle kiszabni, ismernie kell a bírónak a fiatalabb egyéniségét, jellemét, családi viszonyait, erkölcsi körülményeit. Mindezeknek a felkutatása és a bírónak való megismertetése, továbbá a fiatalok próbára bocsátás ideje alatt tanusított magaviselete tekintetében való figyelemmel kísérése, erkölcsi támogatása, ugyanezeknek a kísérletileg kihelyezettekkel szemben való gyakorlása: fogják a pártfogó feladatát képezni. Majd arról is gondoskodni szükséges, hogy a javító nevelés, vagy a fogház, illetve az államfogház kitöltése után szabaduló fiatalokak kellő munkát kapjanak s ekként megélhetésük, valamint erkölcsi gyarapodásuk eredménye biztosítható legyen.

Mindehez természetesen a társadalom minden rétegének munkássága szükséges. Közre kell működniök, akik jóindulattal fogadják szolgálatukba a megtévedt, de jó utra tért munkás kezét. A mentés munkáját hivatás-szerűen fogják gyakorolni a tanítók, lelkészek, akikre különösen kint a falvakban lesz nagy szükség, Községi jegyzök, általában közigazgatási tisztviselök szintén hivatottak, hogy buzgó munkásai legyenek a reformakciónak s abban az ügyvédek és jogászelem az előbbieknel nem kisebb részt fognak venni. A női jószívűség, a nők érzelmeikkel telített lelkiállaga bizonyosan különös előszeretettel fog segítségére sietni az erkölcsileg szegénynek.

Az eme célokra szolgáló egyesületnek megalakulását a belügyi igazságügyikormányzat melegen óhajtjas reméljük, hogy városunk

társadalma a hívó szóra örömmel fogegyesülnia magasztos munkában, mely fajszeretettől át hatva a magyar nép következő generációjának jövőjét alapozza meg.

Hisszük, hogy a királyi ügyész ur szavai nem maradnak hatás nélkül és Szatmármegye közönsége is kiveszi illő részét az emberbaráti akciónból.

Színház.

Kedden volt a bemutatója *Fall* Leó nagyhirű operettjének. „Az elvált asszony“-nak. Ha őszinte akarok lenni, némi csalódásról kell beszámolnom. Legalább ami az én véleményemet illeti. Annyit és olyan dicsőhimnusz-félet hallottam és olvastam már a darabról, hogy a valóság csak kiábrándított. Igaz, hogy ebben nem éppen *Fall* Leó a bűnös, inkább a szövegírója. A *Fall* muzsikája itt is édes, ötletes; szinte olyan, mint a „A dollárkirálynő“-é, (mert nekem „A dollárkirálynő“ máig jobban tetszik.) — A mese azonban, az elvált, de újra összerülő házaspár, nem új és nincs is nagy elmésséggel színre hozva. Az előadás jó volt, *Balla* Mariskát ismerjük már; *Dénes* Ella igen jó hangú s — ami koloraturánál nálunk szokatlan — igen kellemes megjelenésű művésznő. *Inke* Rezső, mint baritonista, *Barányi* mint tenorista felkeltik várakozásunkat. *Herzeg*, *Somogyi*, *Sipos* érdemelnek még említést. Mindössze kissé több diszkréziót kívánnánk művésznőinktől, a II. felvonásban.

Szerdán „Az elvált asszony“-t ismételték meg.

Csütörtökön „A kis pajtás“ került bemutatásra, *Bernstein* Henrinek és *Weber* Leonnak a társ-szerzeménye. Elmondhatjuk, hogy e darab az első és egyetlen francia vígjáték, amely nem is pikáns. De nem is nagyon vidám, sőt inkább unalmas. Meséje a jó barátról és barátnőről szól, akik csak a menyasszony esküvőjén jutnak határozott tudatára annak, hogy egymást szeretik. Hála a vígjáték muzsájának, a IV. felvonás végére minden jóra fordul. A szereplők közül *Aitner* Ilkát, *Czakó* Miczit, *Gömöri* Vilmát, *Szilágyi*, *Herzeget* és *Sipost* említjük meg.

Pénteken a „Bob herezeg“-et adták zónában, az operett-személyzet megfelelő közreműködésével. Különösen kiemeljük *Lugossit*, aki igen kedves megjelenésű kis primadonna.

Szombaton „A suhanéz“-ban gyönyörködött szép számú közönség. A darab már elég ismerős ahhoz, hogy ne kelljen írunk róla. Az előadásról viszont csak jót írhatunk. Megerősödött abbéli meggyőződésünk, hogy operett-gárdánkkal, (amely meghal, de meg nem adja magát) meg lehetünk elégedve.

Vasárnap ismét „Az elvált asszony“ ment.

Hétfőn „A vasgyárost“ játszották. *Markovits* Margit, *Gömöri* Vilma, *Czakó* Miczi és *Szilágyi* érdemelnek a szereplők közül említést.

HIREK.

Erzsébet gyászünnepély. A róm. kath. elemi fiúiskola gyászünnepélyt tartott feledhetetlen Erzsébet királyné emlékére. A gyászünnepély megelőzőleg gyászistenitisztelet volt a székesegyházban 8 órakor. A műsort a *Hymnusz* nyitotta meg, melynek elhangzása után, *Halmos* Ferencz III. o. t. elszavalta „Erzsébet királyné emlékére“ című költeményt. Majd *Mondik* Endre h. igazgató tartott „Emlékheszédet“, megható szavakkal ecsetelve azt a nagy csapást, mely szeretett királyné halálával érte a magyarokat. E lelkes beszéd után „Gyászdalt“ énekelt az ifju gyermekserég. Ezekután *Váry* Gyula IV. oszt. tanuló szavalta el nagy hatással „Erzsébet napjára“ című költeményt. Végre *Schrepler* Sándor VI. oszt. tanuló „Erzsébet királyné halálára“ című költeményt szavalta el. Az ünnepély a Szózzattal ért véget. *Hehelein* prelatus kanonok, isk. széki elnök, ki jelen volt az ünnepélyen, teljes megelégedésének adott kifejezést.

Főpásztorunk itthon. A püspök ur Ő Méltósága Rómából megérkezése után pár napot Budapesten töltött, hol résztvett a püspöki konferencián, megjelent e hó 18-án gróf *Zichy* Nándornak, a katolizmus ősz vezérének 80-dik születésnapja alkalmából a katolikus egyesületek által rendezett ünnepélyén. Pénteken este visszaérkezett székhelyére. Ő Méltósága utközben hűlést kapott, miért pár napig kénytelen szobában maradni, ma már jobban érzi magát, szent misét is végzett a püspöki kápolnában.

Uj alapító tag. Dr. *Falussy* Árpád főispán a Szatmármegyei Gazdasági Egyesület alapító tagjai sorába 200 korona összeggel belépett.

A temetés. Pénteken délután helyezték örök nyugalomra a helybeli sirkertben *Báthory* Zsigmond határszéli rendőrkapitányt, a petrozsényi kirendeltség vezetőjét. A kirendeltség részéről *Huszár* Aladár segédfogalmazó, a jelenlegi helyettes vezető, továbbá *Perián* György határszéli rendőrbiztos és *Gábor* György őrmester jelentek meg a temetésen s koszorút helyeztek a ravatalra. A belügyminiszter táviratilag bizta meg *Tankóczy* Gyula főkapitányt, hogy a határrendőrség tisztikara nevében szintén koszorút tegyen a ravatalra. Résztvettek a temetésen városunkból számosan, a család jóemberei és barátai. A vidékről többen táviratilag vagy levélben fejezték ki részvétőket. *Cájlík* Alajos miniszteri tanácsos, a határrendőrség főnöke meleghangú levelet intézett az özvegyhez, melyben többek között ezeket mondja: „Az elhunytban testületünknek egy kiváló, munkás, derék tagját veszítettük el, s elhunytá minket is fájdalommal tölt el, s legbensőbb szívvel osztozunk Nagyságod veszteségében.“ A szertartást dr. *Fechtel* János szentszéki tanácsos, kir. kath. főgimn. tanár végezte, ki a temetőben megható beszédet mondott.

Esküdtbírószági elnökök. A debreczeni ítélőtábla elnöke a szatmárnémeti-i törvényszéknél működő esküdtbírószág elnökévé az 1910. év tartamára dr. *Papalczy* Gyula ítélő-

ILYÉS DÁNIEL

MŰBUTOR-ASZTALOS

SZATMÁR, Jósika-utca 7. szám.

Elvállalom bármily bútorok készítését a mai kor igényeinek megfelelően, a legmodernebb kivitelben. Háló, ebédlő, úri szalon, leány, gyermek-szoba berendezéseket mahagóni vagy bármely különleges faanyagból.

táblai birói czimmal felruházott törvényszéki bírót, helyettes elnökévé pedig ugyanazon időtartamra Szabó József törvényszéki bírót jelölte ki.

Uj tudor. Papp Ottó községi bírót az államtudományi tudorságot a kolozsvári tudományos egyetemen a napokban kitűnő eredménnyel megszerezte.

Áthelyezett mérnök. Schwartz Lajos, az alsófernezei fémkohé segédmérnökét a pénzügyminiszterium Budapestre helyezte át a fémjelző hivatalhoz; utódja Ponner Nándor selmezbányai segédmérnök lett.

Kiküldetés. A tanács a Kossuth-mauzóleám fölavatására és a Kossuth Lajos hamvainak átszállítására nov. 25-re Budapestre dr. Vajay Károly polgármestert küldte ki, akit egy-két biz. tag fog kísérni.

A bíróság köréből. A király Balássy Miklós nagykárolyi járásbírói jegyzőt a mátszalkai járásbíróshoz albirónak nevezte ki. — Balogh Béla dr., joggyakornok városunkba helyeztetett át.

Tanítónő-választás. Tibán a múlt nap ejtette meg a r. kath. iskolaszék a tanítónő-választást, a mikor az új állásra Onezay Emma okl. tanítónőt választották meg egyhangulag.

Hymen. Gyálly József dr. mszigeti ügyvéd szombaton esküdt örök hűséget Hedry Pál pénzügyigazgató helyettes leányának Jolán kisasszonynak Máramaroszigeten. — Eger Ervin határrendőrségi tisztviselő szombaton esküdt örök hűséget Máramaroszigeten özv. Egner Nándorné urnő leányának, Egner Irén áll. iskolai tanítónőnek. — Babicsák János üzletvezetőségi irodakezelő a napokban esküdt örök hűséget Nagykárolyban néhai Nagy Jenő államvasuti pályafelügyelő leányának Erzsikének. — Petrovics Jenő állami tanító szombaton esküdt örök hűséget Szigetkamarán Dáczér Emma kisasszonynak. — Lukács Géza dr. ungvári ügyvéd, az Ungvári Közlöny szerkesztője ma esküszik örök hűséget Budapesten Szántó Elza kisasszonynak, Szántó Frigyes, az Ágrárbenk igazgatója leányának. — Dr. Tahy Endre tb. főszolgabíró, ungvármegyei aljegyző, folyó hó 18-án tartotta eljegyzését Czibur Babyval. — Papp Gusztáv a selmezbányai bányászati és erdészeti főiskola tanársegéde szombaton délután vezette oltárhoz az ungvári r. kath. templomban Zachár Annát, Zachár Jakab m. kir. erdőtanácsos leányát. — Halasi Albert záhonyi áll. isk. igazgató-tanító, az ismert költő, f. hó 16-án tartotta esküvőjét Halasi Jolánnal. — Ifj. Szálka Albert huszti lakos folyó hó 21-én esküdt örök hűséget Árovits Imre, gróf Merweldt Jakab ugolykai erdőbirtok kezelője kedves leányának Ágiezának.

Megerősített igazgató. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Deme Károly állami polgári fiúiskolai igazgatótanítót igazgatói minőségében végleg megerősítette.

Gyászhir. Buzgány Pál nagykárolyi festőiparos e hó 15-én életének 46-ik, boldog házasságának 18-ik évében elhalt. — Medgyesi László szatmárhegyi polgár, az ottani ref. egyház gondnoka 51 éves korában elhalt.

Tanító-választás. Lányi Samu okleveles tanítót a jenkei róm. kath. iskola tanítójává megválasztották. — Korláthelmeczen róm. kath. kántortanítónak Schneider Pál lófalu kántortanító lett megválasztva.

Templomszentelés. A nagybányai ujonnan épült díszes g. kath. templomot vasárnap délelőtt szentelték fel nagy ünnepélyességgel. A szentelést dr. Fábian Péter szamosújvári kanonok végezte fényes segédlettel. A püspöki kiküldött szombaton délután érkezett Deés felől s a pályaudvaron a ker. papság s a hitközség előljárosága fogadta. A pályaudvarról Fábian kanonok kíséretével a régi templomba ment s a szentelést mezélő szertartásokat végezte. A vasárnap egyházi ünnepély 8 órakor kezdődött a régi templomban s 1/4 10 órakor ment a püspöki kiküldött körmenettel az új templomba, melyet felszentelt. Délben Brebán Sándor adminisztrátor fényes ebédet adott, melyre a szertartásban részt vett lelkészek s a város előkelőségei voltak hivatalosak. Fábian kanonok ottléte alatt Pap Sándor táblabíró, egyházi főgondnok vendége volt.

Az ellentét. A „Heti Szemle“ előbbi számában olvastuk, hogy Mezőfényre nem engedik be a zsidót. A szomszéd Csomaköz községben pedig *pártolják* a zsidót. Legalább ezt mondják a plebánosról. A 2000 lakossal bíró Csomaközön ugyanis *csak öt helyen* lehet alkoholt élvezni s a kimérők közt csak egy keresztény van, kis kiméréssel; de most „vendéglő“ nyithatás címen korlátlan italmérési engedélyért folyamodott. Mivel azonban telke a róm. kath. templom közelében van, a plebános hivatalbeli kötelessége szerint kérvényt nyújtott a kir. pénzügyigazgatósághoz, hogy az engedélyt ne adja meg, azon okból, mert a *korcsmahelyiség előtt vasár- és ünnepnap csoportosuló ittas emberek lármája, illetlen viselkedése megbotránkoztatja a templomba járókat s zavarja a templom udvarán tartatni szokott körmenetet.* — S a kir. pénzügyigazgató a korlátlan kimérési engedélyt megtagadta. Erre felkangzott a panasz, hogy a „pap a zsidókat *pártolja*“ s a kérvényező házról-házra járva kérte az embereket, hogy menjenek be az ő érdekében Nagykárolyba és f. hó 9-én 65-ön (köztük a csomaközi és berei ref. lelkész, a körjegyző s a gör. kath. tanító) be is mentek tüntetni a plebános ellen s a tüntető sereget a kath. népszövetség nagykárolyi megbízott ügyvédje, dr. Góznér Elek vezette a kir. pénzügyigazgatóság elé, kérve a vendéglő, illetve korlátlan italmérési üzlet nyitására engedélyt. A válasz ilyképpen hangzott: „Ha a plebános *beleegyezik*, mindjárt meglesz; ha nem, *ugy is meglesz* (?) két hét múlva, t. i. a belügyminiszterhez intézendő fellebezés folytán.“ A küldöttség lehangelve tért haza. A plebános éppen a tüntetés miatt kérlelhetetlen. Erre aztán megváltozott Csomaközön a világ. A férfiak, különösen, akik a küldöttségben résztvettek — *hogy ne látszassanak a zsidót pártolni, mint a pap* — többé nem mennek a kimérésekbe; *szeszes italt* nem isznak; zsidótól nem vásárolnak. Szegény zsidók üzle-

tei — *ürességtől* — konganak! Az asszonyok pedig, kik nem *65-en*, de *650-nél is többen vannak*, kik a *korcsmázás keserűségét és szomorú következményeit érezték* — titkon örülnek és azt sóhajtozzák, bár sohase lenne Csomaközön — *vendéglő!* Csomaközi.

A perecsenyi rk. hitközségnek egy kiválóan örvendetes szent ünnepélye volt november 21-én. E napon áldotta meg Benkő József Ungvárm. rk. főesperese e templomban elhelyezett orgonát, melyet a dobóruszkai hitközség ajándékozott Perecsenynek. Ez alkalommal lett megáldva szent Antal szobrocskája is, mely dr. Vilcsék János orvos ajándéka. Az ajándékozónak, nemkülönben a fáradhatatlan főesperesnek, — hála köszönetét fejezi ki a hitközség nevében a plebános és adminisztrátor Fialkovszky József.

Legényegyleti mulatság. Az ungvári katolikus legényegyesület e hó 21-én, vasárnap színelőadással egybekötött jótékony célú *táncmulatságot* rendezett a következő műsorral: I. „A féltékenység.“ Bohózat egy felvonásban, írta Fodor Lajos. Személyek: Krón József, Horosz Jolánka, Vaskó Mihály, Herczeg István, Mráz Annuska. II. „Ő nem féltékeny.“ Bohózat egy felvonásban, Alexander E. után átdolgozva. Személyek: Paulinesák István, Horosz Jolánka, Deák József, Szopó Ilonka. III. „Lepjük meg őket.“ Bohózat egy felvonásban, írta dr. Okányik Lajos. Személyek: Masiovszky Károly, Paulinesák Annus, Tomcsik Mariska, Ronkai Ilonka, Kafesák Mihály, Kanavál Béla. Mondik Pál, Mondik Lajos. Műsor után tánc következett.

Uj lap. Huszton „Nagyág“ czimmal új társadalmi és politikai hetilap indult meg. Szerkesztik dr. Hamvai Lajos és Brózik Engelbert. Politikai iránya alkotmánypárti. Megjelenik vasárnap. Előfizetési ára egész évre 8 korona.

Nőegylet kiadása az október hóban. Árvaházra 87 K 88 f. Havi segélyekre 195 K. Rögtöni segélyek 27 K. Összesen 309 kor. 88 fill.

Kérelem néhai Deák Kálmán barátaihoz, tisztelőihez! Pár évvel ezelőtt meghalt kedves barátunk emlékét megörökítendő gyűjtést indítottam meg arczképének megfestésére. A kép immár nemsokára készen lesz, de a műnek árából még hiányzik egy bizonyos összeg. Bizalommal fordulok néhai kedves barátunk tisztelőihez, ba átaihoz, hogy fenti célra szánt adományaitak mielőbb hozzám juttatni sziveskedjenek. Ha a szükségesnél nagyobb összeg folya be, azt a szegény gyermekek felruházására a Deák Kálmán asztaltársaságnak fogom átadni. Szatmár, 1909, november 16. Thurner Albert.

Gazdasági gyűlések. A Szatmárvármegyei Gazdasági Egyesület folyó hó 17-én igazgató választmányi ülést és rendkívüli közgyűlést tartott Szatmáron. A gyűlések iránt — melyeken Falussy Árpád dr. főispán, egyesületi alelnök elnökölt — Gazdakörben nagy volt az érdeklődés, mi annak is tulajdonítható, hogy a létesítendő csikó és

Kávét

legjobbat és legolcsóbban beszerezhetünk

Benkő Sándor

kávékereskedőnél Szatmár, Kazinczi-utca 16. „MOKKA“ keverék czégem különlegessége. 1 klgr. 4-40 korona. Villany erővel pörkölve.

Ékszer-üzlet és műhely áthelyezés!

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy özv. Steiner Sámuelné utóda Grünhut Samu cég alatt eddig a Hungária-szálloda mellett volt üzletemet a Hám János-utcába, Dr. Vajay polgármester ur házába (az új butorszövegkezet mellé) helyeztem át.

Nagy választékban raktáron tartok különféle szemüvegeket, cvikkerkeket, melyek orvosi rendelvényre vagy a nélkül is kaphatók. Pecsétnyomók, gummibélyegzők, czimerek vésése, himzőmunkák készítése, tűzáranyozás és ezüstözés bármilyen templomi vagy házi tárgyaknak, arany, ezüst, ékszer, óra, láncok, tájéktárgyak javítását és minden e szakmába vágó munkák készítését saját gépeikkel gyártó felszerelt üzletemben olcsón, jól és gyorsan eszközölöm. Tűrt aranyat, ezüstöt, régiségeket, régi pénzkeket, valódi gyöngyöket és drágaköveket a legmagasabb árban vásárolok, vagy becsérellek nagy mennyiségben is.

Kérve a n. é. közönség szives pártfogását, ma-radtam teljes tisztelettel Grünhut Samu ékszerész Szatmár, Hám János-utca. Dr. Vajay-ház

szüzugyula legelő kérdése volt napi rendre tűzve. Az ezen tárgyban kiküldött bizottság legelő berendezésre alkalmasnak *Sárközy* Andor óvári község határában fekvő 230 holdas birtokát találta, az ülés bizottsági vélemény alapján a birtokra nézve jövő év tavaszáig az akeziót biztosítandónak határozta s a továbbiak megtételére az elnökséget és a bizottságot újból felkérte. Miután Szatmár Németi szab. kir. város az egyesület titkári hivatalának elhelyezésére helyiséget bocsátott rendelkezésre, ennek bebutorításáról az ülés szintén gondoskodott. Az állattenyésztésről szóló új törvényjavaslatot véleményezés végett az állattenyésztési szakosztályhoz tette át. A Gazdasági Egyesület Országos Szövetkezetének december havi ülésére Teleki Géza gróf., Falussy Árpád dr., Világosy Gáspár, Cholnoky Imre és Dombády István lettek kiküldve. Falussy Árpád dr. főispán 200 koronával az egyesület alapító tagjai sorába belépett. Az igazgató választmányi ülést közgyűlés követte, mely a legelőkérdés megoldására, valamint a titkári hivatal berendezésére vonatkozó javaslatokat fogadta el.

Dohány beváltás. A helybeli dohány-beváltó hivatalnál a dohány beváltás 1910. január 3-tól 1910. február 11-ig terjedő idő alatt fog eszközöltetni. Beváltás alá kerül 93 nagy és 112 kistermelőtől 1,391,300 kgr. dohány.

Öngyilkosság. Kovács Lajos 18 éves majoros ifju november 17-én revolverből megöltte magát s azonnal meghalt. Tettének állítólag a feletti szőgyenérzet az oka, hogy egy társa megverte. Az öngyilkosság kétségtelen levén, a kir. ügyészség a temetési engedélyt megadta.

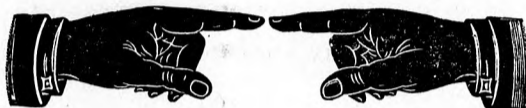
A közvetlen kocsik ügye. A „Debreczenben“ olvassuk a következő minket is érdeklő — hirt: Dr. Tüdös János városunk első kerületének országgyűlési képviselője üdvös indítványt terjesztett a közigazgatási bizottság elé. Az indítvány így hangzik: A vasuti közlekedésben Debreczen a kereskedelmi kormány mostoha gyermeke. Eddig a Budapestről induló minden gyorsvonattal jött közvetlen koesi Debreczen illetve Szatmárig, most ezt az esti 9 órás és reggeli 7 órás gyorsnál, valamint az éjjeli omnibusz vonatnál, amely Püspökladányban a gyorshoz nyer csatlakozást, megszüntették, aminek folytán Püspökladányban át kell szállani. Továbbá a legrozogább kocsikat járatják Debreczenen keresztül, pedig a személyforgalom igen élénk. Ezen bajok megszüntetése végett felirat terjesztendő a kereskedelmi kormányhoz, — hogy mindazokhoz a pesti gyorsvonatokhoz; melyekkel azelőtt közvetlen koesi járt Debreczen—Szatmárig és viszont, e közvetlen koesik újra rendszeresítenek, s az összes gyorsvonatokkal új rendszerű elsőrendű kocsik közlekedjenek. Ennek az indítványnak a közvetlen kocsikra vonatkozó részével azonos indítványt a mi vármegyénk közigazgatási bizottsága is felterjesztett volt ez év május havában, — amikor a közvetlen kocsikat megszüntették — a keresk. miniszterhez. Akkor meg is volt a foganatja, mert már június havában ismét megadták.

De október elsejétől megint megszüntették, hogy ismételni kellett a felterjesztést. Sajnos eredménytelenül. Most, hogy Debreczen városa is támogatja e kérdést, reméljük, hogy teljesítik.

A népkonyha jótévi. A népkonyhán az első ebédosztáskor begyűlt 147 kor. Fried Dezső és neje Kisszekeréről 100 kor., Cs. Mayer Samuné, Lengyel Miksa 10—10 kor., Szőke Béla 5 kor., Cs. Mayer Józsefné, Cs. Mayer Sándorné, Roóz Samuné, Rochrlieh Samuné, Krassó Miksáné, Kellner Erzsike Tunyogról 2—2 kor., Valkovits Samuné népkonyha persely gyűjtése 4 korona. A nemesszivü adakozóknak ezuton mond hálás köszönetet az Elnökség.

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron.

Gál Jenő mérnök irodáját Szatmáron, Batthyány-utca 15. sz., Pál János házába helyezte át. Telefon-szám 189

A berei határban 5 hold kitünő szőlőnekvaló és 80 cm. mélyen felforgatott föld

ELADÓ.

Értekezhetni: Becsky Gy. csomaközi körjegyzővel.

Legolesőbb bevásárlási forrás!

Mindennemü zseb, fali és ébresztő órákban, arany és ezüst ékszerekben, valamint szemüvegek és china-ezüst árukban

SZABÓ GUSZTÁV

órás-, ékszerész- és látszerész-üzletében

Szatmár, Attila-utca.

Hangszer üzlet!

Szalai Simon

hangszer és zongora-

készítő s hangoló

Szatmár, Kazincy-u. 14.

Guttman-palota.

Dr. Steinfeld Géza

GYAKORLÓ ORVOS.

Rendel: d. e. 9—10-ig, d. u. 2—4-ig

Petősi-utca 19. szám, Dr. Antal ügyvéd

ur házában.

Egy középkorú hölgy, ki a külső és belső gazdaságban jártas

házvezetőnek

ajánlkozik. Cim a kiadóhivatalban.

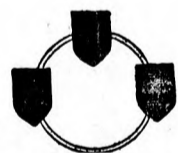
Nyavajatorés

Ki nyavajatorés, göres és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabad. **Hattyu gyógy-szertár** által **Majna-Frankfurt.**

IFJ. **RUBINSZKY**

IPARMŰVÉSZETI

SZATMÁR, UJ-UTCA 3/a SZ. (SAJÁT HÁZ.)

FERENCZ

MŰHELYE

modern háló, ebédlő, szalon vagy uri szoba berendezések, valamint leányszoba berendezések művészi kivitelben készülnek.

KIVÁNATRA TERVEKKEL IS KÉSZSÉGGEL SZOLGÁLOK.

Fogorvosi műtermem

széki palotával szemben).

Kiváló

és lakásom a Léway-palota emeletén, Hám János-utca 12-ik szám alatt van (a kir. törvény-

tisztelettel BAKCSY, fogorvos

Hölgyek figyelmébe!

Több évi külföldi tanulmányaim, tapasztalataim és gyakorlataim után hazajöttem és szülővárosomban **Széchenyi-utca 14. számú házbán** (Arpád-utca sarkán) angol és francia

női felsőruha divattermemet

megnyitottam. A nagyrabecsült hölgyek szíves pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Bánk Lőrincz,

a berlini szabásztani akadémián kiképzett okl. szabász

Valek és Rajz

angol és francia különleges-
ségű czipészek, hol saját ké-
szítményű kész czipők is kap-
hatók bármilyen kivitelben.

Szatmár, Eötvös-utca 2.

(Heinrich-palota.)

Páratlan szőlőfaj!

Hogy ezt bebizonyít-
sam, a „Delaware“ szőlő-
ről, királyi közjegy-
zői hitelesítéssel ellá-
tott eredeti fénykép-
felvételeket készítettem.

A felvétel áll: egy drb.

20 éves csercesapos kifogástalanul dusan termő tőke, 32 fürt, egy drb. 4 éves szálvesszős tőke 168 fürt és 11 drb. egy sorban levő 4 éves szálvesszős tőke több mint 1600 kifogástalan egészséges fürt szőlőterméssel. Ezek mind ott vettek fel, ahol pár méternyire tőle az európai oltványokon a termés négy ötszöri permetezés dacára elpusztult. Így ez az év volt az, a mely bebizonyította, hogy ezen fajnak termésében permetezés nélkül semmiféle szőlőbetegség kárt nem okoz. Ezenkívül nagy előnye még, hogy oltani és alá a földet megforgatni nem kell, vesszője télben soha meg nem fagy, bora elsőrendű és rendkívül bőtermő. Ezen a néven azonban igen sok más hitvány fajokat adnak el, ezért a ki a valódi bőtermő és legnemesebb fajt akarja megszerezni, az csak a **Nagy Gábor-féle „Delaware“** vesszőt vegye. A „Delaware“ szőlő bővebb leírását, természetének királyi közjegyzővel hitelesített eredeti fénykép felvételeit színes kivitelben, továbbá a szöveg közé nyomott 40 szép képet tartalmazó képes árjegyzékét ingyen és bérmentve küldöm mindenkinek, aki velem címét tudatja. Okvetlenül kérje még ma ezt a tanulságos tartalmu árjegyzékét, mely a szőlőoltványokról és lugasültetésekről is ad részletes, helyes utbaigazításokat. **NAGY GÁBOR szőlőnagybirtokos, Kóly posta, távirtda és távbeszélő állomás.** Levelezés magyar, román, horvát, szerb és német nyelven.

SZABÓ SÁNDOR, SZATMÁR

szobrász, aranyozó és oltárépítő, Wesselényi-utca 3.
(saját ház.)

Üzlet áthelyezés!

Tisztelettel értesitem nagyra-
becsült megrendelőimet, hogy

**SZOBRÁSZ-, ARANYOZÓ- ÉS
OLTÁRÉPÍTŐ-MŰTERMEMET**

ujonnan átalakítva, saját
házamba, Wesselényi-utca
3. szám alá helyeztem át.

Kérem az igen tisztelt megren-
delőimet, hogy bizalmukkal a jövő-
ben is megtisztelni sziveskedjenek.

Van szerencsém a n. érd. közönség szíves tudomására hozni, hogy

Szatmáron, Mailáth-utca 3. sz. a.

részodrony-ágybetét (matrác)

jutányos árban gyorsan és pontosan készíttetnek.

Szíves pártfogást kért

kiváló tisztelettel

Csécsey Ferencz Mailáth-utca 3.

Inglík József

polgári-, papi- és egyenruha-üzlete

Szatmár Deáktér. Városház-épület.

Több egyenruházati intézet szerződött szállítója.

Készít mindennemű *polgári öltönyöket, papi reverendá-
kat*; mindennemű öltöny készítésnél a fősnlyt az *elegáns sza-
bás és finom kivitelre* fektetem, a mellett teljes kezességet vállalok
szállítmányaim valódi színe és tartósságáért.

Allandó nagy raktár honi és angol gyártmányu szövetekben.
Elsőrangu egyenruházati és hadi felszerelési intézet: Üzleten *nagy
forgalma* által áruimat *olcsóbb ár mellett szállíthatom*, mint
bármely más cég.

Átalakítások gyorsan és olcsón eszközölteknk.

Kérem ennél fogva engem becses megrendeléseivel megtisztelni-
biztosítom, hogy a legcsekélyebb megrendelésnél is a legnagyobb
megelégedésére fog szolgálni.

INGLIK JÓZSEF,

szabómester.

ROPS

**biztonsági
gyorsfőző.**

Tűzveszély kizárva.

Ha felborul, elalszik!

Szesz ki nem folyhat!

Szeszfogyasztásban igen takarékos!

Kapható minden jobb vasáru és háztartási
cikkeket árusító üzletekben.

Ha valahol nem kapható, sziveskedjék hoz-
zánk fordulni.

Képes prospektus ingyen és bérmentve.

„ROPS“ Fémáru Részv.-Társ.

BUDAPEST, V., Külső-Váci-ut 74/67.

Helybeli elárúsító: **Koós Gábor.**

*Aki jó bort szeret inni, keresse fel
a HUNGARIÁT. Egy liter új bor házhoz
28 krajczár. Kiemelendő még a többek
közt egy palacska saját töltésű bor Hun-
gária gyöngye cím alatt 50 krajczár.*

Kovács Gyula temetkezési intézete

Szatmár, Kazinczy-utca 15. sz. alatt

(volt Vajay-házban) **megnyílt**, szemben a
református gimnáziummal. — A legmagasabb
igényeknek megfelelő temetések a legjutá-
nyosabb ár mellett eszközöl helyben és vidéken.
Temetkezési társulatoknak kedvezményt nyújt.

BABAKOCSIK ÉS HINTALOVAK!

Megkezdődött a karácsonyi vásár!

Óriási választék újdonságokból, melyek egyedül csak

a Szatmári Bazarban

KAZINCZY-UTCZA 10. SZÁM ALATT, ahol ki-
fogyhatatlan választékban kaphatók: **játék, emlék-
tárgyak, fonografok, üveg, porcellán, alpaca,
díszműáruk, pénztárczák, zsebkések, aczélevő-
eszközök, fonografok és gramofonok** és ezek-
hez lemezek. — A legújabb műöntvények **valódi
ezüst platirozással**, u. m.: tintatartók, díszórák,
hamutartók, gyümölcsállványok, china-ezüst árukban
órák, hamutartók, gyümölcsállványok, china-ezüst áru-
ban mindennemű dísztárgyak. — **A legerősebb
szabott áruk**, pontos kiszolgálás. — Vidéki megren-
delések pontosan teljesítenek. — Szíves pártfogást kér

BLATNICZKY ISTVÁN SZATMÁR,

KAZINCZY-UTCZA 10. SZÁM ALATT LEVŐ

„Szatmári Bazar“-jában.

SZOLID SZABOTT ÁRAK!

Makóczy Géza papi és polgári
szabó

Szatmár, Eötvös-utca 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkész urak szíves figyelmébe
modern szabó műhelyét, hol is mindennemű
reverendák és papi öltönyök a legnagyobb
pontosággal és jutányos áruk mellett készülnek.

Tisztelettel

Makóczy Géza, sekrestyés.

Kölesön-könyvtár

Kazinczy utca 16. sz. alatti üzletem-
ben a magyar irodalom régi és legújabb jeles
róinak művei olcsó díj mellett kölesön vehet-
ők. — **Cseplák Bálint.**

?! MIT ÁRUL! ?!

Klár Andor, Debreczen

ÁRUOSZTÁLY: MŰSZAKI OSZTÁLY:

*Szenet,
Meszet,
Mütrágyát,
Nyersolajat,
Gépolajat.*

*Modern
mulomberendezéseket,
Gőzgéptelepeket,
Diesel-Nyersolajmotorokat,
Gazdasági gépeket.*

BANKOSZTÁLY:

*Kieszközöl törlesztéses kölcsönöket, elad és
vesz föld- és erdőbirtokokat, lebonyolít par-
cellázásokat és mindenféle bankügyletet.*

Legjobb összeköttetés.

Szombathelyi iparkiadalmán: *
elismerő oklevéllel kitüntetve.

Soproni kamarakerület iparkiadalmán: *
ezüstéremmel kitüntetve.

HARKÁNYI EDE SZOBRÁSZ- ÉS KŐIPAR-GYÁRA.
KŐFARAGÓ-MESTER

Vállal:

Síremlékek, sírkerecsztek,
sírboltok (kripta), Mau-
soleumok, utszéli kereszt-
tek és szent szobrok, ol-
tárok, szószékek, kereszt-
telő kutak, szentelt víz-
tartók, épület és minden

e szakmába vágó mun-
kák különféle, kiváló
bel- és külföldi legjobb
minőségű anyagokból
való szakszerű, pontos
és tetszés szerinti stylus-
ban való elkészítését,
ugyszintén falak műmár-
vánnyal való burkolását.

Gyártelep: SZATMÁR-NÉMETI. (A m. kir. dohánybevéltővel szemben.)

PAPP IMRE, SZATMÁR

épület- és műbutor-asztalos, Mátyás király-utca 32. szám.

Ajánlja a mai kor igényeinek megfelelően berendezett

ÉPÜLET ÉS BUTOR

ASZTALOS-MŰHELYÉT

a m. t. megrendelő közönség szíves figyelmébe.

Tartós munka, pontos és szolid kiszolgálás.